

Perusopetuksen tavoitteet ja tuntijako: aihekokonaisuuksia koskeva kansainvälinen vertailu

Tekijä: Petra Packalen, PJ/SITJ, 17.12.2009

Sisältö

1. Toimeksiannosta.....	2
2. Aihekokonaisuudet opetussuunnitelmissa – yleiskuva tilanteesta.....	2
3. Maakohtainen tarkastelu	3
3.1. Englanti.....	3
3.2. Espanja.....	5
3.3. Hollanti	5
3.4. Itävalta	6
3.5. Norja	6
3.6. Ontario, Kanada.....	7
3.7. Portugali	7
3.8. Puola	8
3.9. Ruotsi.....	9
3.10. Saksa	9
3.11. Skotlanti.....	9
3.12. Tanska.....	10
3.13. Tsekin tasavalta	10
3.14. Unkari	10
3.14. Uusi Seelanti	11
4. Lähteet.....	12

1. Toimeksiannosta

Perusopetuksen tavoitteiden ja tuntijaon uudistusprosessiin liittyen Opetushallituksen tuntijakotyön aihekokonaisuustiimi pyysi marraskuun lopussa Eurydice-yksiköltä aihekokonaisuuksiin liittyvää kansainvälistä vertailua. Asia siirtyi pääjohtajan sihteeristön tiedon jalostaminen -ryhmään, koska siellä oli valmisteltu jo aiemmin tuntijakoa yleisemmin käsittelevä kansainvälinen vertailu.

Aikataulu toimeksiannolla oli tiukka (luonnoksen tuli olla valmis 9.12. mennessä), joten syvällisen analyysin asemesta tarkoitus oli hahmotella kansainvälisen vertailutiedon valmiiden lähteiden pohjalta jonkinlainen yleiskuva aiheesta.

Tarkasteltavia kysymyksiä olivat aihekokonaisuuksien olemassaolo, asema ja valikoima eri maiden opetussuunnitelman perusteissa. Mahdollisuuksien mukaan toivottiin tietoa myös siitä, kenen vastuulla aihekokonaisuuksien opetus on. Vertailuun toivottiin alun perin mukaan seuraavia maita: Ruotsi, Norja, Tanska, Britannia (varsinkin Skotlanti), Saksa, Itävalta, Espanja, Portugali, Tsekki ja Puola. Lista täydentyi työn edetessä vielä Unkarilla, Kanadan Ontariolla ja Uudella Seelannilla.

2. Aihekokonaisuudet opetussuunnitelmissa – yleiskuva tilanteesta

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2004 todetaan, että opetus voi olla ainejakoista tai eheytettyä. Eheyttämisen avulla ilmiötä pyritään tarkastelemaan eri tiedonalojen näkökulmista kokonaisuuksia rakentaen ja yleisiä kasvatuksellisia ja koulutuksellisia päämääriä korostaen. Opetussuunnitelman perusteissa määritellyt seitsemän aihekokonaisuutta – ihmisenä kasvaminen, kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys, viestintä- ja mediataito, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys, vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta, turvallisuus ja liikenne sekä ihminen ja teknologia - ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja, jotka liittyvät perusopetuksen keskeisiin painoalueisiin. Aihekokonaisuuksien tulee nivoutua eri oppiaineisiin, koulun tapahtumiin ja toimintakulttuuriin.

Oppiainerajat ylittävä eheyttävä lähestymistapa ei ole vain suomalainen ilmiö, vaan sillä on vahva asema kansainvälisesti. Tapa ja laajuus, jolla eheyttämistä viedään eteenpäin, vaihtelee kuitenkin suuresti eri maiden välillä, eikä suomalaisille aihekokonaisuuksille välttämättä löydy suoraa vastinetta. Myös käsitteiden kirjo on laaja.

Opetushallinnon sanastossa aihekokonaisuus on käännetty ruotsiksi *temaområde*, *genomgående tema*, *ämnesoråde* ja englanniksi *cross-curricular theme*. Englannin kielessä läheisiä termejä ovat myös *interdisciplinary* tai *multidisciplinary approach* ja *cross-curricular competencies*.

Brittiläinen INCA (*International Review of Curriculum and Assessment Frameworks Internet Archive*) on tehnyt kansainvälistä vertailevaa tutkimusta opetussuunnitelmista. Esimerkiksi alakoulujen (primary education) opetussuunnitelmia koskevassa raportissa (Pepper 2008) todetaan, että opetussuunnitelmat jakautuvat yleensä joko oppiaineisiin tai laajempiin oppimisalueisiin. Viime aikoina kehitys on ollut kohti laajempia oppimisalueita. Kymmenestä tarkasteltavasta maasta enää vain kahdessa, Sloveniassa ja Norjassa, opetussuunnitelma oli oppiainejakoinen.

Jako oppiaineita tai oppimisalueita sisältäviin opetussuunnitelmiin ei ole jyrkkä. Esimerkiksi Espanjassa opetussuunnitelman oppimisalueiden joukossa on myös yksittäinen oppiaine matematiikka. Samoin

Uudessa Seelannissa on sekä laajempia kokonaisuuksia (yhteiskuntatieteet) että yksittäisiä oppiaineita (englanti). Oppimisalueiden tai oppiaineiden lukumäärästä riippumatta opetussuunnitelmat voivat lisäksi korostaa eheyttävää opetusta yli oppiaine- tai oppimisaluerajojen.

On kuitenkin huomattava, etteivät mainitut oppimisalueet pääsääntöisesti muistuta suomalaisia aihekokonaisuuksia vaan ovat pikemminkin useammasta perinteisestä oppiaineesta koostuvia kokonaisuuksia, oppiaineryhmiä (vrt. Suomessa käsite ”taide- ja taitoaineet”).

Joistain tähän vertailuun mukaan otetuista maista suomalaisiin aihekokonaisuuksiin rinnastuvia teemoja kuitenkin löytyy. Yhteenvedona voidaan todeta, että niille ei useimmiten ole varattu omaa tuntikehystä, vaan ne tulee integroida (kaikkien) muiden aineiden opetukseen. Tällöin vastuu niiden opetuksesta on myös kyseisten aineiden opettajilla. Saatavilla olevista valmiista lähteistä ei ainakaan helposti löydy konkreettista tai yksityiskohtaista tietoa siitä, miten näiden aihekokonaisuuksien opetus käytännössä toteutetaan tai mikä niiden todellinen asema opetussuunnitelmassa on.

Myös kompetenssi-pohjainen ajattelu on selvästi vahvistunut ja yleistynyt opetussuunnitelmissa (ks. esim. Le Métais 2003). Määritellyt kompetenssit tai avaintaidot ovat tavoitteita, joita eri opetussuunnitelman osien tulee tukea, joten sillä tavoin ne voidaan nähdä myös eheyttämisen keinoiksi. Raja suomalaisen aihekokonaisuusajattelun ja toisaalta kompetenssien/avaintaitojen välillä on joissain tapauksissa hyvin matala, ja siksi myös jälkimmäinen näkökulma on sisällytetty maakohtaiseen opetussuunnitelmavertailuun.

3. Maakohtainen tarkastelu

Tarkasteltavat 14 maata ovat suomenkielisen nimensä mukaisessa aakkosjärjestyksessä. Tarkastelu koskee toimeksiannon mukaisesti pääosin eurooppalaisia maita.

Vertailussa käytetään rinnatusten suomen kieltä ja englantia sekä joissain tapauksissa muuta alkuperäiskielistä termiä. Tällä tavoin on haluttu varsinkin hiukankaan epäselvissä kohdissa välttää kiireessä tehtyä suomenkielistä käännöstä, joka saattaisi johtaa virheelliseen tulkintaan.

Lähteinä tarkastelussa on käytetty Eurydice-verkoston Eurybase-koulutusjärjestelmätietokantaa sekä eri maiden opetussuunnitelmaviranomaisten omia www-sivustoja. Joissain tapauksissa eri lähteiden antamissa tiedoissa on ristiriitaisuuksia. Tällaiset tapaukset on erikseen mainittu. Yksityiskohtainen lähdeluettelo löytyy lopusta.

3.1. Englanti

Englannissa on parhaillaan käynnissä alakoulua (*Primary school, key stages 1 & 2*, ikävuodet 5-11) koskeva opetussuunnitelmauudistus. Tällä hetkellä kansallinen opetussuunnitelma määrittelee:

- core subjects
- foundation subjects
- 4 key stages of learning and assessment
- programmes of study
- attainment targets
- 8 level descriptions

Opetussuunnitelman keskiössä on 6 avaintaitoa:

- communication
- application of number
- information technology
- working with others
- improving own learning and performance
- problem solving

Edellä mainittuja avaintaitoja täydentävät lisäksi ajattelun taidot (thinking skills), joihin kuuluu 5 osa-alueetta:

- information processing skills
- reasoning skills
- enquiry skills
- creative skills
- evaluation skills

Opetussuunnitelmaviranomaiset määrittelevät avaintaitojen lisäksi 5 läpäisevää teemaa (learning across curriculum):

- Creativity
- ICT in subject teaching
- Spiritual, moral, social and cultural development
- Financial capability and enterprise education
- Education for sustainable development

Opettajasta ja koulusta riippuu toteutuuko opetus oppiaineittain vai eheyttävästi esim. projektioppimista hyödyntäen. Pakollista opetussuunnitelmaa on vuodesta 2000 alkaen täydentänyt suositusluontoinen *Joint framework for a broad programme of citizenship and personal, social and health education (PSHE)*.

Oppivelvollisuuteen kuuluvan toisen asteen koulutuksen (*Secondary school, key stages 3 & 4*, ikävuodet 11-16) opetussuunnitelma uusittiin 2008. Uuden opetussuunnitelman keskiössä ovat taidot, jotka jakautuvat kahteen ryhmään: functional skills ja personal, learning and thinking skills (PLTS). Funktionaalisiin taitoihin kuuluvat englannin, matematiikan ja tieto- ja viestintätekniikan ydinosaamisalueet. PLTS jakautuu puolestaan 6 osa-alueeseen:

- independent enquirers
- creative thinkers
- reflective learners
- team workers
- self-managers
- effective participants.

Opetussuunnitelmaan sisältyy myös 7 aihekokonaisuutta (cross-curriculum dimensions):

- identity and cultural diversity
- healthy lifestyles
- community participation

- enterprise
- global dimension and sustainable development
- technology and the media
- creativity and critical thinking.

Qualifications and Curriculum Development Agency (aiemmin *Qualifications and Curriculum Authority*) julkaisee tukimateriaalia kouluille liittyen siihen, miten taitojen ja aihekokonaisuuksien opetus voidaan toteuttaa.

3.2. Espanja

Alakoulujen opetus (*Educación primaria*, ikävuodet 6-12) koostuu kuudesta pakollisesta oppimisalueesta, jotka ovat joko yksittäisiä oppiaineita tai laajempia ainekokonaisuuksia (esim. natural, social and cultural environment). Pakollisten oppimisalueiden lisäksi yhtenä vuotena tulee opettaa kansalaiskasvatusta ja ihmisoikeuksia. Lukuvuodesta 2007/08 kansallisessa opetussuunnitelmassa määritellään oppiaineksen lisäksi perustaidot, jotka oppilaiden tulisi saavuttaa. Opetuksen läpäisevinä periaatteina ovat lukemisen ymmärtämisen, puhe- ja kirjoitustaidon, audiovisuaalisen kommunikaation, tieto- ja viestintäteknologian ja arvokasvatuksen edistäminen.

Oppimisalueiden lisäksi opetukseen sisältyy aihekokonaisuuksia (cross-curricular themes), jotka eivät kuitenkaan näy tuntijaossa:

- moraalikasvatus
- rauhankasvatus
- terveystieteellinen kasvatus
- tasa-arvokasvatus
- ympäristökasvatus
- kuluttajakasvatus.¹

Samat aihekokonaisuudet sisältyvät myös oppivelvollisuuteen kuuluvaan toisen asteen opetukseen (*Educación secundaria obligatoria*, ikävuodet 12-16).

Vuonna 2006 hyväksytty uusi opetussuunnitelma määrittelee kompetenssit, jotka oppilaiden tulisi saavuttaa. Ne liittyvät seuraavaan 8 osa-alueeseen:

- suullinen kommunikaatio ja lukutaito
- laskutaito
- maantieteellinen tietämys
- tieto- ja viestintäteknologia
- kansalaisuus
- kulttuurinen ja taiteellinen osaaminen
- oppimaan oppimisen taidot
- itsenäisyys ja aloitekyky

3.3. Hollanti

Alakoulujen (*Basisonderwijs*, ikävuodet 4-12) on tarjottava opetusta kuudella opetussuunnitelman seitsemästä osa-alueesta:

---

¹ Aihekokonaisuudet esitellään INCAn sivuilla, Espanjan Eurybase-kuvaus ei näitä kuitenkaan mainitse.

- hollanti
- englanti
- aritmetiikka ja matematiikka
- yhteiskunta- ja ympäristötieteet
- terveellinen elämä, sosiaaliset rakenteet sekä uskonnolliset ja ideologiset liikkeet
- luova ilmaisu
- liikunta

Koulut saavat itse päättää, kuinka paljon kuhunkin käytetään aikaa. Opetussuunnitelmassa määritellään osaamistavoitteet, jotka ohjaavat sitten opetusta.

Myös alemman toisen asteen koulutuksessa (ikävuodesta 12 lähtien eri koulumuotoja) osaamistavoitteet määrittelevät tiedon, ymmärryksen ja taidot, jotka oppilaiden tulisi saavuttaa. Tavoitteet on organisoitu samantapaisiksi osa-alueiksi kuin alakouluissa. Koulut itse saavat päättää, miten nämä 58 osaamistavoitetta muutetaan oppiaineiksi, projekteiksi, oppimisalueiksi, kompetenssipohjaiseksi oppimiseksi jne. Vähintään 2/3 kokonaisopetusajasta tulee käyttää osaamistavoitteisiin. Opetussuunnitelmaan kuuluu lisäksi joitain pakollisia elementtejä (esim. toinen vieras kieli), jotka vaihtelevat koulumuodoittain.

3.4. Itävalta

Alakoulun (*Volksschule*, ikävuodet 6-10) opetussuunnitelma on ainejakoinen, mutta koulu voi toteuttaa opetussuunnitelmaa eheyttävästi. Lisäksi koulun kasvatustehtäviin kuuluu ns. didaktisia periaatteita, joita on opetettava yli oppiainerajojen:

- terveystkasvatus
- lukeminen
- musiikki ja taidekasvatus
- poliittinen kasvatus, ml. rauhankasvatus
- seksuaalikasvatus
- puheilmaisu
- ympäristökasvatus
- liikennekasvatus
- talous, ml. säästäminen ja kuluttajakäyttäytyminen
- tasa-arvokasvatus (gender equality)

Myös alemmalla toisella asteella (ikävuodet 10-14, 2 eri koulumuotoa) opetussuunnitelma määrittelee oppiaineiden lisäksi koulun oppiainerajat ylittävät kasvatustehtävät, joiden tehtävä on eheyttää opetusta.²

Kummallakaan kouluasteella ”aihekokonaisuuksia” ei oteta huomioon tuntijaossa.

3.5. Norja

Syksyllä 2006 toimeenpantu uudistus (*Kunnskapsløftet - Knowledge Promotion*) korostaa perustaitoja ja kompetensseja. Kaiken opetuksen tulee tukea perustaitojen kehittymistä. Peruskoulun (*Grunnskole*, ikävuodet 6-16) opetussuunnitelma perustuu kuitenkin yhä oppiaineille tai oppiaineryhmille (esim. yhteiskuntatieteet). Ainekohtaisissa opetussuunnitelmissa määritellään erikseen kullekin oppiaineelle

² Itävallan Eurybase-kuvaus ei jostain syystä kerro, mitä nämä 5 yleistä kasvatuksellista tavoitetta ovat. Opetussuunnitelmat löytyvät opetusministeriön sivulta, mutta vain saksankielisinä.

perustaitoja ja kompetensseja koskevat tavoitteet. Tärkeä periaate on myös opetussisältöjen temaattinen organisointi joko oppiainerajoja rikkomalla tai projektien avulla. Lisäksi opetukseen sisältyy teknologia ja design -aihekokonaisuus?³

Opetussuunnitelmassa määritellyt perustaidot ovat:

- Being able to express oneself orally and in writing
- Being able to read
- Being able to do mathematics
- Being able to use digital tools

Opetussuunnitelman perusteissa määritellään myös opetuksen yleiset tavoitteet, jotka jakautuvat seuraaviin kokonaisuuksiin: the spritual, creative, working, liberally-educated, social, environmentally aware ja integrated human being.

3.6. Ontario, Kanada

Elementary-koulun (vuosiluokat 1-8) opetussuunnitelma on laadittu oppiaineittain, erillisiä aihekokonaisuuksia ei näissä mainita. Opetusministeriö on kuitenkin julkaissut *Environmental Education: Scope and Sequence of Expectations* – oppaan, jonka tarkoitus on auttaa opettajia integroimaan ympäristökasvatus eri oppiaineisiin. Ympäristökasvatus linkittyy erityisesti luonnontieteen ja teknologian sekä yhteiskuntatieteiden, historian ja maantiedon opetussuunnitelmiin.

Opettajilla on lisäksi opetuksen suunnittelun ja oppilasarvioinnin tukena ”*Draft Achievement Charts*”, joka määrittelee tiedot ja taidot, jotka kussakin oppiaineessa tulisi saavuttaa. Oppimistavoitteet on määritelty erikseen neljälle osa-alueelle:

1) Knowledge and Understanding. Subject-specific content acquired in each grade (knowledge), and the comprehension of its meaning and significance (understanding).

2) Thinking. The use of critical and creative thinking skills and/or processes, as follows:

- planning skills (e.g., focusing research, gathering information, organizing an inquiry)
- processing skills (e.g., analysing, evaluating, synthesizing)
- critical/creative thinking processes (e.g., inquiry, problem solving, decision making, research)

3) Communication. The conveying of meaning through various forms, as follows:

- oral (e.g., presentation, role play, debate)
- written (e.g., report, journal, opinion piece)
- visual (e.g., chart, model, movement, video, computer graphics)

4) Application. The use of knowledge and skills to make connections within and between various contexts.

3.7. Portugali

Perusopetuksen (*Ensino básico*, ikävuodet 6-15) opetussuunnitelma korostaa olennaisia taitoja. Ne määritellään toisaalta yleisesti, toisaalta oppiaineittain tai oppiainekokonaisuuksittain. Perusopetuksen

---

³ Norjan koulutusjärjestelmäkuvaus 2007/08 Eurybase-tietokannassa mainitsee ”Technology and design are introduced as an interdisciplinary topic at primary and lower secondary level. Opetussuunnitelma-asiakirjoista en kuitenkaan löytänyt tästä mainintaa.

vuosiluokilla 1-4 opetuksen tulisi olla mahdollisimman integroitua, ja opetuksesta vastaa pääsääntöisesti luokanopettaja. Vuosiluokilla 5-6 opetus on organisoitu oppiainekokonaisuuksiin (esim. taide- ja teknologiakasvatus tai matematiikka ja luonnontieteet), joista kustakin vastaa yleensä 1 tai 2 opettajaa. Vuosiluokilla 7-9 opetusta annetaan joko oppiaineittain tai oppiaineryhmittäin, ja yleensä kustakin vastaa eri opettaja.

Oppiaineiden ja oppimisalueiden (disciplinary/multidisciplinary curricular areas) lisäksi opetussuunnitelmassa ja samalla myös tuntijaossa on 3 oppiaineisiin sitomatonta pakollista osa-aluetta (non-disciplinary curricular areas):

- Área de projecto (projects concentrating on problems or research themes covering different disciplinary areas)
- Estudo acompanhado (to help the acquisition of skills that will allow students to use methods and techniques of study and work that make them more autonomous in their learning)
- Civics

Näiden kolmen tehtävänä on eheyttää oppimista. Ensimmäisinä vuosina luokanopettajan vastuulla on opettaa poikkitieteellisesti Área de projecto ja Estudo acompanhado –osa-alueita. Civics occupies one weekly teaching slot for information and debate in a class assembly. Myöhemmässä vaiheessa Área de projecto ja Estudo acompanhado ovat molemmat kahden eri opettajan vastuulla. Luokan johtaja (Class Manager) vastaa kansalaistaidon opetuksesta.

3.8. Puola

Alakoulun (*Szkola podstawowa*, ikävuodet 7-13) vuosiluokilla 1-3 opetus on pääosin integroitua. Vuosiluokilla 4-6 opetetaan erillisten oppiaineiden lisäksi aihekokonaisuuksia (educational paths):

- terveystkasvatus
- ekologinen kasvatus
- lukeminen ja mediakasvatus
- yhteiskunnallinen kasvatus
  - perhekasvatus
  - alueen kulttuuriperintö
  - isänmaallinen ja kansalaiskasvatus

Koulun rehtori vastaa siitä, että eri opettajat ottavat huomioon nämä aihekokonaisuudet opetuksessa.

Alemmalla toisella toisella asteella (*Gimnazjum*, ikävuodet 13-16) erillisten oppiaineiden lisäksi on 8 aihekokonaisuutta (educational paths):

- filosofinen kasvatus
- lukeminen ja mediakasvatus
- terveystkasvatus
- ekologinen kasvatus
- alueellinen kasvatus – alueen kulttuuriperintö
- väestönsuojelu
- Eurooppa-kasvatus
- Puolan kulttuuri Välimeren sivilisaation kontekstissa.

Aineopettajien tehtävä on integroida nämä aihekokonaisuudet eri aineiden opetussuunnitelmiin.

3.9. Ruotsi

Koululaki (SFS 1985: 1100) määrittelee peruskoulun (*Grundskola*, ikävuodet 7-16) tuntijaon. Oppiaineiden joukossa ei ole varsinaisia aihekokonaisuuksia.

Opetussuunnitelma (Lpo 94) määrittelee peruskouluopetuksen tavoitteet ja vähimmäistaidot, jotka kaikkien tulisi saavuttaa. Saavutettavat taidot liittyvät toisaalta suoraan yksittäisiin oppiaineisiin (esim. ”varje elev behärskar det svenska språket / grundläggande matematiskt tänkande”), toisaalta kyseessä ovat yleisemmät taidot, kuten ”kunskaper om medier och deras roll / länders och världsdelars ömsesidiga beroende av varanda” tai ”förståelse för andra kulturer / den egna livstilens betydelse för hälsan och miljön” tai ”varje elev kan använda informationsteknik som ett verktyg för kunskapsökande och lärande”.

Opetussuunnitelmassa määritellään myös perusarvot (esim. ihmiselämän loukkaamattomuus, tasa-arvo, solidaarisuus), joiden tulee integroitua kaikkiin oppiaineisiin ja vaikuttaa opetusjärjestelyihin ja työskentelytapoihin.

3.10. Saksa

Liittovaltion tasolla on määritelty joitain ydinoppiaineita (esim. saksa, matematiikka), mutta muutoin Länderit ovat vastuussa opetussuunnitelmien kehittämisestä.

Alakoulussa (*Grundschule*, ikävuodet 6-10) opetus perustuu joko erillisiin oppiaineisiin tai oppiainerajat ylittäviin tunteihin. Varsinaisten oppiaineiden lisäksi koulujen opetusohjelmaan tulisi sisällyttää seuraavia osa-alueita (as constant principles):

- linguistic education (encouragement of linguistic development),
- mathematical education (introduction to logical thinking and problem solving),
- media education (using media in a critical way),
- aesthetic education (creative activities and sensory experiences),
- using technology,
- movement education,
- encounter with foreign languages,
- environment and health (treating nature and one's own body in a responsible way),
- attachment to one's home country or region combined with an international outlook, i.e. the general area of intercultural learning

Kestävää kehitystä edistävä kasvatus (*Education for Sustainable Development*) tulee integroida tiedeoppiainekokonaisuuteen (Sachunterricht). Viime vuosina on vahvistunut myös perustaitojen ja –kompetenssien merkitys opetussuunnitelmissa.

Alemman toisen asteen opetusta (ikävuodet 10-16) tarjotaan lukuisissa eri koulumuodoissa.

3.11. Skotlanti

Skotlannissa on astumassa voimaan uusi opetussuunnitelma, *Curriculum for Excellence*, joka kattaa 3-18-vuotiaiden opetuksen. Uuden opetussuunnitelman painopiste on oppimisen tuloksissa ja olennaisten taitojen oppimisessa.

Opetussuunnitelman osa-alueita ovat ilmaisutaiteet, terveys ja hyvinvointi, kielet, matematiikka, uskonnollinen ja moraalinen kasvatusta, luonnontieteet, yhteiskuntatieteet sekä teknologia. Opetussuunnitelma kannustaa myös oppiainerajat ylittävään (interdisciplinary) opetukseen. Lisäksi kaikkien opettajien tulisi ottaa huomioon kolme laajaa ja opetussuunnitelman läpäisevää oppimisen osa-alueita (responsibility of all): terveys ja hyvinvointi, lukutaito ja matemaattinen osaaminen. Myös näille läpäiseville teemoille on määritelty oppimistavoitteet.

Opetussuunnitelman päämääränä on kasvattaa lapsista ja nuorista:

- oppimisessaan onnistuvia (successful learners),
- terveen itsetunnon omaavia ja itseensä luottavia yksilöitä (confident individuals),
- vastuullisia kansalaisia (responsible citizens)
- tehokkaita toimijoita/myötävaikuttajia (effective contributors).

3.12. Tanska

Peruskoulun (*Folkeskole*, ikävuodet 7-16) opetus jakautuu kolmeen oppiainekokonaisuuteen [fagblokke]: humanistiset tieteet, käytännölliset ja luovat aineet sekä tieteet. Lisäksi opetussuunnitelmaan kuuluu pakollisena kolme aihekokonaisuutta [obligatoriske emner]:

- liikenneturvallisuus
- terveys-, seksuaali- ja perhekasvatusta
- koulutuksellinen, ammatillinen ja työelämäorientaatio

Viimeksi mainitun opetus järjestetään yhteistyössä nuorisotoimen kanssa (Youth Guidance Centres). Tuntijaossa aihekokonaisuuksia ei mainita.

3.13. Tsekin tasavalta

Perusopetusta (*Základní škola*, ikävuodet 6-15) on lukuvuodesta 2007/08 ohjannut *Framework Educational Programme for Basic Education* määrittelee 9 ensisijaista oppimisaluetta, aihekokonaisuudet (cross-curricular themes) sekä täydentävät oppimisalueet. Aihekokonaisuudet ovat:

- personal and social education
- education for democratic citizenship
- education towards thinking in the European and global context
- multicultural education
- environmental education
- media studies.

Aihekokonaisuuksia ei ole pakollista sisällyttää kaikkien vuosiluokkien opetukseen, eikä niille ole määritelty vähimmäistuntimäärää.

3.14. Unkari

Peruskoulun (*Általános iskola*, ikävuodet 6-14) opetuksen sisältöä on ohjannut vuodesta 2000 lähtien kolmiportainen opetussuunnitelmajärjestelmä:

1. Kansalliset opetussuunnitelman perusteet (*National Core Curriculum, NCC*)
2. Kehysopetussuunnitelmat, jotka tarkentavat ensin mainittua ja ilmoittavat tuntijaon (noudattaminen muuttui vapaaehtoiseksi 2003)

3. Paikallinen opetussuunnitelma.

NCC uudistettiin 2003 ja 2006/07. Uudistusten keskiössä on ollut avainkompetenssien ja laajempien oppimisalueiden (cultural domains) korostaminen aiemman oppiainekeksisyyden asemesta. NCC:ssä määriteltyjen avainkompetenssien perustana on EU:n ”Key Competences for Lifelong Learning”:

1. kommunikaatio äidinkielellä
2. kommunikaatio vierailia kielillä
3. matemaattiset taidot
4. luonnontieteen taidot
5. digitaalinen kompetenssi
6. oppimaan oppiminen
7. sosiaaliset ja kansalaistaidot
8. aloitekyky ja yrittäjäyys
9. esteettinen ja taiteellinen tietoisuus ja ilmaisu

Opetussuunnitelman perusteissa määritellään kompetensseihin liittyvät opetuksen keskeiset kehitystehtävät (Key development tasks), jotka liittyvät seuraaviin teemoihin:

- minäkuva ja minätietoisuus
- kotimaa ja sen kansat
- eurooppalainen identiteetti ja unversaali kulttuuri
- aktiivinen kansalaisuus ja demokratia
- talous
- ympäristötietoisuus
- oppimaan oppiminen
- fyysinen ja psyykinen terveys
- valmistautuminen aikuisuuteen

NCC ei määrittele erillisiä oppiaineita tai niiden tuntimääriä, vaan ainoastaan eri oppimisalueiden summittaiset osuudet kokonaisopetusajasta. Oppimisalueet ovat pääsääntöisesti laajempia kuin perinteiset oppiaineet, esim. taiteet, jokapäiväinen elämä ja käytännön taidot tai ihminen ja yhteiskunta. Toisaalta niiden joukossa on myös unkarin kieli ja kirjallisuus tai matematiikka.

Vaikka säädöksissä kannustetaan oppiainerajat ylittävää ja projektimuotoista opetusta, käytännössä koulujen opetus perustuu yhä pitkälti oppiaineisiin.

3.14. Uusi Seelanti

Kansallinen opetussuunnitelma vuosiluokille 1-10 määrittelee opetuksen yhteisen arvopohjan, tavoitteena olevat avainkompetenssit sekä oppimisalueet. Viimeksi mainittuja on kahdeksan: englanti, taiteet, terveys- ja liikuntakasvatus, matematiikka ja tilastotiede, kielten oppiminen, luonnontiede, yhteiskuntatieteet sekä teknologia. Koulut päättävät, miten kutakin osa-alueetta toteutetaan ja edistetään opetuksessa ja oppimisessa.

Opetussuunnitelman määrittelemät 5 avainkompetenssia ovat:

- ajattelutaidot (thinking)
- kielen, symboleiden ja tekstin käyttö (using language, symbols and texts)

- oman minän hallinta (managing self)
- sosiaalinen vuorovaikutus (relating to others)
- osallistuminen ja myötävaikuttaminen (participating and contributing).

4. Lähteet

Danish Ministry of Education. Subjects & Curriculum.

<http://www.eng.uvm.dk/Uddannelse/Primary%20and%20Lower%20Secondary%20Education/The%20Folkeskole/Subjects%20Curriculum.aspx>. Luettu 8.12.2009.

Dutch Ministry of Education and Science. Core objectives primary education.

<http://www.minocw.nl/documenten/core%20objectives%20primary%20education.pdf>. Luettu 9.12.2009.

Dutch Ministry of Education and Science. Core objectives secondary education.

<http://www.minocw.nl/documenten/core%20objectives%20secondary%20education.pdf>. Luettu 9.12.2009.

European Commission 2009. Key Data on Education in Europe 2009. Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA P9 Eurydice).

Eurydice - The Information Network on Education in Europe. Eurybase - Education systems in Europe.

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/eurybase_en.php. Luettu 9.12.2009.

Learning and Teaching Scotland. Curriculum for Excellence.

<http://www.ltscotland.org.uk/curriculumforexcellence>. Luettu 27.5.2009.

Le Métails, J. 2003. International Trends in Primary Education. INCA Thematic Study No. 9.

http://www.inca.org.uk/pdf/thematic_study_9.pdf. Luettu 4.12.2009.

Ministry of Education and Culture 2009. Hungarian National Core Curriculum 2007 (abridged version).

<http://www.okm.gov.hu/main.php?folderID=137&articleID=6994&ctag=articlelist&iid=1>. Luettu 8.12.2009.

Ministry of Education website for The New Zealand Curriculum. <http://nzcurriculum.tki.org.nz/>. Luettu 29.5.2009.

Ontario Ministry of Education. The Ontario Curriculum.

<http://www.edu.gov.on.ca/eng/curriculum/elementary/>. Luettu 8.12.2009.

Opetushallitus. Opetushallinnon sanasto. <http://db3.oph.fi/sanasto/>. Luettu 4.12.2009.

Opetushallitus 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Helsinki: Opetushallitus.

Pepper, D. 2008. Primary curriculum change: directions of travel in 10 countries. INCA Thematic Probes.

http://www.inca.org.uk/Primary_curriculum_change_INCA_probe.pdf. Luettu 4.12.2009.

Qualifications and Curriculum Authority (QCA). Cross-curriculum dimensions. A planning guide for schools.

<http://curriculum.qcda.gov.uk/key-stages-3-and-4/cross-curriculum-dimensions/index.aspx>. Luettu 9.12.2009.

Qualifications and Curriculum Authority (QCA). International Review of Curriculum and Assessment frameworks, INCA. Country Archives. <http://www.inca.org.uk/index.html>. Luettu 9.12.2009.

Qualifications and Curriculum Authority (QCA). National Curriculum for England, key stages 1 & 2. <http://curriculum.qcda.gov.uk/key-stages-1-and-2/index.aspx>. Luettu 9.12.2009.

Qualifications and Curriculum Authority (QCA). National Curriculum for England, key stages 3 & 4. <http://curriculum.qcda.gov.uk/key-stages-3-and-4/index.aspx>. Luettu 9.12.2009.

The Royal Ministry of Education, Research and Church Affairs. Core Curriculum for Primary, Secondary and Adult Education in Norway.

http://www.utdanningsdirektoratet.no/upload/larerplaner/generell_del/Core_Curriculum_English.pdf.
Luettu 9.12.2009.

Skolverket. Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo94. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1069>. Luettu 8.12.2009.